

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3322/2019. (XI. 26.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kaposvári Törvényszék 1.Bf.344/2018/6/I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó (Vati Péter) jogi képviselő (dr. Rába Zsolt) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kaposvári Járásbíróság 24.B.87/2018/8/I. számú ítéletének, valamint a Kaposvári Törvényszék 1.Bf.344/2018/6/I. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg azokat. Az indítványozó álláspontja szerint a döntések ellentétesek az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében rögzített véleménynyilvánítás szabadságával.
- [2] 2. Az indítványra okot adó ügyben a Somogy Megyei Önkormányzat képviselője tett feljelentést amiatt, hogy az indítványozó a képviselő közösségi oldalán a feljelentőt egy kommentben „buzinak” nevezte.
- [3] A feljelentő magánvádlóként lépett fel, amelynek következtében a Kaposvári Járásbíróság a 24.B.87/2018/8/I. számú ítéletében megállapította az indítványozó bűnösségét és egy évre próbára bocsátotta. Az elsőfokú bíróság az ítéletet arra alapította, hogy ugyan az indítványozó a véleménynyilvánítás szabadságát gyakorolta, és a magánvádló közszereplő, akinek a túrészi kötelezettsége magasabb, ám a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére. A járásbíróság megállapította, hogy az indítványozó által használt kifejezés nem ténytartalmú, az nem a magánvádló nemi identitására vonatkozik, és a kifejezés a társadalom általánosan elfogadott normái szerint gyalázkodó jellegű. A járásbíróság összességében úgy értékelte, hogy a kifejezés egy másik ember trágár módon történő lekicsinylése, amely alapot ad a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 227. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint minősülő becsület-sértés vétségének megállapítására.
- [4] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Kaposvári Törvényszék az elsőfokú bíróság döntésének érdemi elemeit lényegében változatlanul hagyta, a szankciót azonban enyhítette és az indítványozót próbára bocsátás helyett megrovásban részesítette. A másodfokon eljáró bíróság ítélete szerint a magánvádlóval szemben használt kifejezés „a közügyekre vonatkozó vélemények ütköztetése terén semmilyen szereppel nem bíró olyan öncélú, lealacsonyító megnyilvánulásnak minősül, amely a becsület csorbítására alkalmas, minek folytán a tényállás alapján okszerű a vádlott bűnösségére vont jogkövetkeztetés és a cselekmény minősítése is törvényes”. A törvényszék ugyanakkor arra következtetett, hogy a cselekmény csak csekély mértékben veszélyes a társadalomra, ezért az indítványozót megrovásban részesítette.

- [5] 3. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében rögzített véleménynyilvánítási szabadsága sérelmét állította. Hivatkozott arra, hogy a közhatalmat gyakorlókkal szemben a véleménynyilvánítási szabadság tágabb, mint más személyeknél. Az indítványozó álláspontja szerint a hozzászólását a közmegítélés nem tartja sértőnek; az általa használt kifejezés azonos megítélés alá esik más, a köznyelvben mindennaposan előforduló, tömegesen használt kifejezésekkel.
- [6] Hivatkozott arra is, hogy a hozzászólás olyan közegben keletkezett, amely a magánvádló közszerepléssel kapcsolatos, a közügyek megvitatásával kapcsolatban íródott, egyértelműen a közszereplő magatartásáról kifejezett vélemény volt, így a hozzászólást az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének fokozottabb védelme illeti meg.

II.

- [7] Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

[...]

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

III.

- [8] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [9] 1. Az Abtv. 27. §-a alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés
- a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és
- b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdéséből következően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése pedig rögzíti, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, melynek részleteit az (1a) és (1b) bekezdések szabályozzák.
- [11] Az indítványozó megjelölte a jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárást. Megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítványban kifejtette az Alaptörvényben foglalt jog sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], és kifejezetten kérte a vonatkozó bírói döntés megsemmisítését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [12] Az indítványozó a támadott döntést 2019. május 6-án vette át, az alkotmányjogi panaszbeadványát 2019. június 4-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdésben rögzített határidőn belül – nyújtotta be. Megállapítható továbbá, hogy a Kaposvári Törvényszék ítéletével szemben nem állt további rendes jogorvoslat a rendelkezésére.
- [13] 2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [14] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás jogával összefüggésben felvetette azt a kérdést, hogy hol húzódik a véleménynyilvánítás szabadságának és a közhatalmat gyakorló személy becsülete védelmének határvonala.

IV.

- [15] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [16] 1. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához”.
- [17] A véleménynyilvánítás szabadsága kommunikációs jog. Az alaptörvényi védelem tárgya elsődlegesen az információ: demokratikus társadalom csak abban az esetben jöhet létre és maradhat fenn, ha lehetőség van arra, hogy a különböző (gyakran egymással ellentétes) vélemények a társadalmat formálhassák.
- [18] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított szabadság egyaránt kiterjed a vélemény megformálására és e vélemény másokkal való megosztására. Az alaptörvényi védelem tárgya e vonatkozásban kettős: egyrészt az üzenet, a másokkal megosztott információ, másrészt pedig a vélemény megformálásának módja, azaz a kommunikációs csatorna. Nem csak azt biztosítja az Alaptörvény IX. cikke, hogy alkotmányos keretek között bármilyen tartalmú információ közölhető legyen, hanem arra is, hogy a véleménynyilvánító szabadon eldönthesse, hogy a véleményt milyen formában, milyen kommunikációs úton kívánja továbbítani.
- [19] Bár az alaptörvényi védelem a véleménynyilvánítás szabadságának mindkét előbb említett elemére kiterjed, az alapjog korlátozhatósága szempontjából jelentősége van annak, hogy a korlátozás az információt vagy a kommunikációs csatornát érinti. Általánosságban megállapítható, hogy erősebb alkotmányos érdek szükséges az információ megosztásának korlátozásához (azaz annak megakadályozásához, hogy a véleménynyilvánító megoszthassa az információt), mint a kommunikációs csatorna megválasztásához (azaz ahhoz, hogy az információátadás miképp történik). Az előbbi ugyanis a véleménynyilvánítás szabadságának központi elemét korlátozza.
- [20] 2. Az Alkotmánybíróság gyakorlata egységes abban, hogy a közéleti közlésekhez (amikor a megosztott információ a közülethez kapcsolódik) fokozottabb alaptörvényi védelem kapcsolódik. A 7/2014. (III. 7.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) rámutatott: „a szólásszabadság különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közületben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A közhatalom gyakorlásában résztvevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek.” (Indokolás [17]) Ugyanez a határozat azt is kimondta, hogy „[a] közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szóval érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. A közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok eszerint egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kell megítélni.” (Indokolás [47])
- [21] 3. Az Alkotmánybíróság korábban már több alkalommal vizsgálta, hogy miképp oldható fel a szólásszabadság és valamely közhatalmat gyakorló személy becsülete, jó hírneve közti kollízió.
- [22] A 3329/2017. (XII. 8.) AB határozat a korábbi alkotmánybírósági gyakorlatra támaszkodva alakította ki azt a tesztet, amelynek első lépéseként azt kell vizsgálni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, a közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Második lépésként a bíróságoknak azt kell eldöntenie, hogy a közlés tényállításnak vagy értékítéletnek minősül-e: a közügyeket érintő értékítéletek szabad folyása biztosított, hiszen a tényállításokkal szemben az értékítéletek közös sajátossága, hogy igazságtartalmuk nem ellenőrizhető és nem igazolható. Végül vizsgálni kell, hogy a korlátozás nem lépte-e túl a véleménynyilvánítás határát: „a véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja pusztán megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása” (Indokolás [30]–[32]).
- [23] A teszt alapján esetről esetre lehet megállapítani, hogy a véleménynyilvánítási szabadságot vagy az érintett jó hírnevét, becsületét kell-e előtérbe helyezni: a 3329/2017. (XII. 8.) AB határozat elfogadhatónak tartotta az ön-

kormányzati jegyzőt „hazudozó aljas hitványnak” tituláló vélemény büntetőjogi üldözését, ugyanakkor a 3236/2018. (VII. 9.) AB határozat úgy foglalt állást, hogy az érintett személy „poliphoz tartozó személyként” való feltüntetése nem lépi túl a szólásszabadság határát, így a vádlott becsületsértésben való marasztalása sérti az Alaptörvény IX. cikkét.

- [24] A személyiségvédelem és a véleménynyilvánítás szabadságának ütközése során nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a véleménynyilvánítás során használt, az érintett becsületét sértő kifejezés önálló információs értékkel bír-e. Ha ugyanis ilyen információs érték nem állapítható meg, a kifejezés a közéleti vitát nem mozdítja előre, akkor a kifejezés nem élvezi az Alaptörvény IX. cikkének védelmét. Erre tekintettel rögzítette az 1/2015. (I. 16.) AB határozat, hogy a „csak és kizárólag az érintett személy lejáratására irányuló, egyfajta szitokszóként megjelenő forma nem tartozik a véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlásának alkotmányosan védett körébe” (Indokolás [35]). Hasonlóan foglalt állást a 3093/2019. (V. 7.) AB végzés is, amely kimondta, hogy „[h]a a kifejezés nem a közhatalmi tevékenységnek a kritikája, hanem pusztán az emberi méltóságot sértő személyeskedés, akkor az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdése folytán nem lehet sikerrel hivatkozni a véleménynyilvánítás szabadságának védelmére” (Indokolás [15]).
- [25] Ezzel szemben ha a kifejezés önmagában információs értékkel bír, és mindez a közügyek megvitatásával összefügg, akkor a közlést a szólásszabadság legmagasabb szintű védelme illeti meg {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]}. Ezekben az esetekben a sértő, erős kifejezések (adott esetben a trágár kifejezések is) a védelmi körbe tartoznak, a véleménynyilvánítás korlátját ez esetben csak az emberi méltóság érinthetetlen magva jelenti: ha a kifejezés már az érintett személy emberi minőségét kérdőjelezi meg. Azt, hogy mely kifejezések kérdőjelezik meg az emberi minőséget, az eset kontextusában kell vizsgálni; nem csupán a szavak nyelvtani jelentéséből kell kiindulni, hanem azt kell vizsgálat alá vonni, hogy objektív mérlegelés szerint mennyire érintette a közlés a sértett személyi, társadalmi helyzetét.
- [26] Nem csupán azok a közlések tartoznak az Alaptörvény IX. cikkének a védelmi körébe, amelyek a közügyek (valamilyen intézkedés, esemény) megvitatására vonatkoznak, hanem azok is, amelyek egy olyan személyt ítélnek meg, aki részt vesz a közügyek alakításában. Ezzel kapcsolatban az Abh. rámutatott: „A közéleti szereplőkre vonatkozó beszéd mindazonáltal a politikai véleménynyilvánítás központi alkotóeleme. A közügyek megvitatásának lényegi részét jelentik a közügyek alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások. A társadalmi, politikai viták jelentős részben éppen abból állnak, hogy a közélet szereplői, illetve a közvitában – jellemzően a sajtón keresztül – résztvevők egymás elképzeléseit, politikai teljesítményét és azzal összefüggésben egymás személyiségét is bírálják. A sajtónak pedig alkotmányos küldetése, hogy a közhatalom gyakorlóit ellenőrizze, aminek szerves részét képezi a közügyek alakításában résztvevő személyek és intézmények tevékenységének bemutatása és – akár rendkívül éles hangú – kritikája.” (Indokolás [48])
- [27] 4. A konkrét ügy vonatkozásában mindebből az következik, hogy egy másik személyt személyében sértő (akár obszcén) kifejezés közlése abban az esetben élvezi az Alaptörvény IX. cikkének védelmét, ha önmagában a közlés információs tartalommal bír, és a közügyek megvitatásához hozzájárul.
- [28] A bírósági döntésekben megállapított tényállás szerint az indítványozó a közügyek megvitatásával kapcsolatba hozhatóan ugyan, de a közélet szereplőjének személyéről alkotott értékítéletet osztott meg a nyilvánossággal. Az indítványozónak ezt a magatartását az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése általánosságban védi ugyan, de a fenti szempontok alapján mérlegelni kell, hogy az alapjog gyakorlásához vagy korlátozásához fűződik-e erősebb érdek.
- [29] Az általános hatáskörű bíróság feladata annak megítélése, hogy az indítványozó által használt kifejezés az objektív mérlegelés alapján mennyire sértő. Az Alkotmánybíróság azt vizsgálhatja felül, hogy a bíróság a támadott döntésben helyesen mérlegelt-e az alkotmányos szempontok között, és hogy a mérlegelés eredményeképp nem jutott-e olyan következtetésre, ami az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sértené.
- [30] Jelen esetben a bíróság a támadott döntésben figyelembe vette, hogy (1) az indítványozó a közügyek vitatásával összefüggésbe hozható módon fogalmazott meg bírálatot egy közéleti szereplő személyére vonatkozóan, továbbá, hogy (2) a véleménynyilvánítás szabadságát ilyen esetben a személyiség védelme érdekében korlátozni lehet, és (3) a mérlegelés eredményeképp a legenyhébb büntetőjogi szankciót választotta. Ezek alapján nem állá-

pítható meg, hogy a bíróság döntése az indítványozó Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében rögzített jogát sértette volna.

[31] 5. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2019. november 12.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/506/2019.

• • •